

การรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิก ด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล

PERCEPTION OF CLINICAL SKILLS IN TERMS OF BASIC MEDICAL TREATMENT AMONG NURSING STUDENTS

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 16 มิถุนายน 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 27 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 23 มกราคม 2564

ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ*
Trongrit Thongmeekhaun
สกุนตลา แซ่เตียว*
Sakuntala Saetiauw
วรินทร์ลดา จันทวีเมือง*
Varinlada Juntaveemuang

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับบริการแผนกผู้รับบริการนอก โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลาและพัทลุง จำนวน 252 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามได้ค่า CVI เท่ากับ .80 ตรวจสอบความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ .86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกในการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสื่อสารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านการซักประวัติการเจ็บป่วย ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ

ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นให้สูงขึ้น โดยเฉพาะทักษะทางคลินิกด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ เพื่อเพิ่มการรับรู้ของผู้รับบริการต่อการรักษาโรคเบื้องต้นจากนักศึกษา

คำสำคัญ: ทักษะทางคลินิก, การรักษาโรคเบื้องต้น, นักศึกษาพยาบาล

* อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา e-Mail: trongrit2514@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to determine the level of outpatients' perception of clinical skills in terms of basic medical treatment. The sample were 252 outpatients, selected by simple random sampling, attending outpatient department at community hospitals in Songkhla and Phattalung province. The instrument was questionnaire, validated for content by a panel of 3 experts, yielding CVI of .80. The reliability was tested by Cronbach's alpha coefficient which showed a value of .86. Data were analyzed using descriptive statistics. Results were found as follows; sample, overall, had a good level of perception of clinical skills in terms of basic medical treatment among nursing students. The aspect of general communication had the highest average score followed by the aspect of medical history interview. The aspect of specimen collection/special examination had the least average score.

Thus, clinical skills in terms of basic medical treatment particularly the aspect of specimen collection/special examination should be enhanced for nursing students to promote the better perception of basic medical treatment of clients.

Keywords: clinical skills, basic medical treatment, nursing students.

บทนำ

การรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้น เป็นกระบวนการในการค้นหาปัญหาสุขภาพของผู้รับบริการที่กำลังเผชิญอยู่ ประกอบด้วย การซักประวัติและการสังเกต การตรวจร่างกาย การตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือการตรวจพิเศษ การวินิจฉัยโรค การรักษาและให้การพยาบาล เพื่อให้ผู้มีปัญหาสุขภาพหาย ทูเลา หรือได้รับการส่งต่ออย่างทันที่ ใน การดำเนินการดังกล่าวผู้ทำการรักษาจะต้องใช้ความรู้หลายสาขา เช่น ความรู้เกี่ยวกับโรค เกสัชวิทยา การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การตรวจพิเศษ เป็นต้น และใช้ทักษะ ได้แก่ ทักษะ การซักประวัติ ทักษะการตรวจร่างกาย ทักษะการวินิจฉัยแยกโรค ทักษะการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือตรวจพิเศษ ทักษะการวินิจฉัยโรค ทักษะการรักษาโรคเบื้องต้นและการให้คำแนะนำการดูแลตนเอง รวมทั้งต้องใช้ทักษะการสื่อสารทั่วไปซึ่งสอดแทรกอยู่ในแต่ละ ทักษะ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2556) นอกจากนี้ ผู้ทำการรักษาต้องรู้จักการคิดเชิงวิเคราะห์

เพื่อใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลและความรู้แต่ละส่วนกับทักษะแต่ละด้านสู่การวินิจฉัยโรค การรักษา และการพยาบาลที่เหมาะสม (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, 2556) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ซึ่งมีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาการศึกษาพยาบาลให้สามารถทำการรักษาโรคเบื้องต้นแก่ผู้รับบริการที่มีปัญหาสุขภาพ โดยมีวิชาหลักคือ วิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ตามลำดับ โดยมีความมุ่งหมายให้นักศึกษาเกิดทักษะที่ดีในการรักษาโรคเบื้องต้นแก่ผู้รับบริการที่มีปัญหาด้านอายุรกรรมและศัลยกรรม เพื่อให้ผู้มีปัญหาสุขภาพหาย ทูเลา หรือได้รับการส่งต่ออย่างทันท่วงที แต่จากการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ผู้วิจัยได้เห็นปัญหาในการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษา ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น และทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นในการซักประวัติ/ตรวจร่างกายอย่างไร ซักประวัติและตรวจร่างกายไม่ถูกต้อง/ไม่ครอบคลุม สั่งการรักษาด้วยยาไม่ถูกต้อง ขาดแนวทางการวินิจฉัยแยกโรคที่เป็นระบบ ขาดการเชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้ต่าง ๆ กับการนำไปใช้ในแต่ละขั้นตอนการรักษาโรคเบื้องต้น เป็นต้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษา ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะไว้เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, 2559) และสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งพบว่านักศึกษามีทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ มากที่สุด (ร้อยละ 44.28) ด้านการรักษาและพยาบาล ด้านการตรวจร่างกายอยู่ในระดับควรปรับปรุง มากที่สุด (ร้อยละ 84.28 และร้อยละ 64.29 ตามลำดับ) ด้านการซักประวัติอยู่ในระดับพอใช้ มากที่สุด (ร้อยละ 45.72) ด้านการวินิจฉัยโรคและด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษอยู่ในระดับดีมาก มากที่สุด (ร้อยละ 54.29 และร้อยละ 52.86 ตามลำดับ) (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว และวรวรรณ จันทวีเมือง, 2558)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านมา พบว่าเน้นการบรรยายและการนำเสนอกรณีศึกษาในชั้นเรียน โดยนักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นน้อย ขาดความเป็นรูปธรรม และเห็นภาพของกระบวนการรักษาโรคเบื้องต้นไม่ชัดเจน ทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และการคิดวิเคราะห์ไม่ดีนัก ส่งผลให้การนำแนวทางการรักษาโรคเบื้องต้นไปใช้ไม่ดีเช่นเดียวกัน (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, 2558) ผู้รับผิดชอบรายวิชาจึงปรับปรุงและพัฒนา นักศึกษาโดยนำวิธีการเรียนการสอนแบบสัมมนาการรักษาโรคเบื้องต้น ซึ่งเป็นการอภิปรายกลุ่มย่อย

รูปแบบหนึ่ง เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นทักษะกระบวนการ ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสได้คิด วิเคราะห์ ได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขึ้น ทั้งในระดับรู้จำ เข้าใจ วิเคราะห์ และนำไปใช้ได้ ภายใต้การให้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอนของสัมมนา (ทิตานา แคมมณี, 2554) ทั้งนี้ได้นำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ร่วมด้วย ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนรู้หลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน และมีความคิดเห็นว่าเป็นวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะที่จำเป็นในการรักษาโรคเบื้องต้น สามารถคิดวิเคราะห์ และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงานการรักษาโรคเบื้องต้น (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, ทิพย์สุนันธ์ กิจรุ่งโรจน์ และพรธณี ฉุ่มประดับ, 2558) และในระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นซึ่งใช้เวลาฝึก 4 สัปดาห์ ที่แผนกผู้รับบริการนอกและแผนกห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลาและพัทลุง ผู้รับผิดชอบบรรยายวิชาได้ปรับปรุงหัวข้อและวิธีการสอนบนคลินิก การนิเทศบนคลินิก การจัดประสบการณ์ การเขียนรายงาน และการประชุมปรึกษาหารือ “การรักษาโรคเบื้องต้น กลุ่มอาการต่าง ๆ” เพื่อให้อาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยงได้นั่งสอน ติดตาม และประเมินทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษา โดยมีความคาดหวังว่าในช่วงการฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษาจะมีทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นที่ดีขึ้น

การหาคำตอบว่านักศึกษามีทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นดีหรือไม่สามารถประเมินได้จากการรับรู้ของผู้รับบริการที่มารับบริการ (นันทริยา โลหะไพบูลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล, 2556) ทั้งนี้การรับรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความสิ่งที่รับรู้มาผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นข้อความตามความเข้าใจ (นิตยา สุภาภรณ์, 2552) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าผู้รับบริการรับรู้ทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้รับบริการที่เหมาะสมกับการฝึกปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษา รวมทั้งยกระดับทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษา ซึ่งจะเป็นพยาบาลในอนาคตอันใกล้ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) นี้ ศึกษาระดับการรับรู้ของผู้รับบริการที่มาตรวจรักษาโรคเบื้องต้นที่แผนกผู้รับบริการนอก โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลาและพัทลุง จำนวน 252 คน ที่มีต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น 6 ด้าน ของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ 1) ทักษะทางคลินิกด้านการซักประวัติ 2) ทักษะทางคลินิกด้านการตรวจร่างกาย 3) ทักษะทางคลินิกด้านการตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือการตรวจพิเศษ 4) ทักษะทางคลินิกด้านการวินิจฉัยโรค 5) ทักษะทางคลินิกด้านการให้การรักษาและพยาบาล และ 6) ทักษะทางคลินิกด้านการสื่อสารทั่วไป โดยมีพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ 1) โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลา จำนวน 5 โรงพยาบาล และ 2) โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดพัทลุง จำนวน 5 โรงพยาบาล เก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2561 ถึง 20 มกราคม 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นผู้รับบริการที่มาใช้บริการตรวจรักษาโรคเบื้องต้นที่แผนกผู้รับบริการนอก โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลาและพัทลุง และได้รับการตรวจรักษาโรคเบื้องต้นจากนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 672 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 252 คน ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ 2) ข้อมูลการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล 6 ด้าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า CVI .80 ขึ้นไป วิเคราะห์ค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าเท่ากับ .86

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ทั้งโดยรวมและรายด้าน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ได้หมายเลขรับรอง BCNSK 1/2562 ซึ่งผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิโดยได้ชี้แจงรายละเอียดต่อผู้ร่วมวิจัยก่อนทำการวิจัย

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง** พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 64.68 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และมีสถานะคู่ จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 60.32 โดยมีอายุระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 40.86 มีอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 31.74 และรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000บาท มากที่สุด จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.55 ส่วนใหญ่มีสิทธิการรักษาโดยใช้บัตรประกันสุขภาพ จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 78.97 เคยได้รับบริการการตรวจรักษาโรคที่โรงพยาบาล 2 ครั้งขึ้นไป จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 83.73 และได้รับบริการการตรวจรักษาโรค/การดูแลจากนักศึกษาพยาบาลเป็นครั้งแรก จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 80.95

2. **ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์** ได้แก่ ระดับการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล มีดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมและรายด้าน ($n = 252$)

การรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น	min	max	\bar{X}	SD	ระดับการรับรู้
ด้านการสื่อสารทั่วไป	3.20	5.00	4.60	0.39	ดีมาก
ด้านการซักประวัติการเจ็บป่วย	3.50	5.00	4.54	0.42	ดีมาก
ด้านการตรวจร่างกาย	3.20	5.00	4.51	0.39	ดีมาก
ด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ	2.33	5.00	4.34	0.52	ดี
ด้านการวินิจฉัยโรค	2.67	5.00	4.44	0.48	ดี
ด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการพยาบาล	2.75	5.00	4.47	0.49	ดี
โดยรวม	2.29	5.00	4.49	0.34	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.49, SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การรับรู้อยู่ในระดับดีมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับดี 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสื่อสารทั่วไป ($\bar{x} = 4.60, SD = 0.39$) รองลงมาคือ ด้านการซักประวัติการเจ็บป่วย ($\bar{x} = 4.54, SD = 0.42$) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ ($\bar{x} = 4.34, SD = 0.52$)

อภิปรายผล

1. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ด้านการสื่อสารทั่วไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด อธิบายได้ว่า ทักษะทางคลินิกด้านการสื่อสารทั่วไป เป็นทักษะที่ต้องปฏิบัติทุกครั้งในการให้การรักษาหรือการพยาบาล โดยเป็นลักษณะการพูดคุย การแนะนำ หรือการสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ ความผ่อนคลาย และสร้างบรรยากาศที่ดี เช่น การกล่าวคำทักทาย การแสดงท่าทีเป็นมิตรและมีความเอื้ออาทร การแนะนำตนเองว่าเป็นใคร การบอกวัตถุประสงค์ของการซักประวัติ การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ การใช้ภาษาเข้าใจง่าย เป็นต้น (วิทยา ศรีตามา, 2551) ซึ่งนักศึกษาได้รับการแนะนำ ฝึกในชั้นเรียน และฝึกจากการปฏิบัติงานจริงในวิชาต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้นักศึกษามีทักษะและแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารทั่วไปได้ดี จนทำให้ผู้รับบริการรับรู้และสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรม (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, 2556) สอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว และอภิสิทธิ์ เชื้อคำเพ็ง, 2560) ที่พบว่า นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการสื่อสารทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด และการวิจัยเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา (นันทริยา โลหะไพบูลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล, 2556) ที่พบว่า นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย (การสื่อสารทั่วไป) ของนักศึกษาพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเช่นกัน

2. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ด้านการซักประวัติการเจ็บป่วย มีค่าคะแนนเฉลี่ยรองลงมา อธิบายได้ว่า ทักษะทางคลินิกด้านการซักประวัติการเจ็บป่วย เป็นการพูดคุยหรือซักถามข้อมูลระหว่างนักศึกษา

กับผู้รับบริการหรือญาติเกี่ยวกับรายละเอียดของการเจ็บป่วยและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง เพื่อช่วยในการวินิจฉัยโรค ให้การรักษา และให้พยาบาล (วรภรณ์ บุญเชียง และวิลาวณิชย์ เตือนราษฎร์, 2556) ซึ่งนักศึกษาได้รับการเตรียมและการแนะนำ จากการฝึกในชั้นเรียน และจากการปฏิบัติงานจริงในวิชาต่าง ๆ หมดจด แต่เนื่องจากทักษะทางคลินิกด้านการซักประวัติการเจ็บป่วย ต้องอาศัยความรู้เรื่องโรคตามกลุ่มอาการการเจ็บป่วยของผู้รับบริการ มาเชื่อมโยงกับอาการสำคัญ และประวัติการเจ็บป่วยชนิดต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ทักษะการคิด วิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลด้านทฤษฎีของโรคที่นึกถึงกับข้อมูลของผู้ป่วย (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, 2556) จึงมีความยุ่งยากและมีความซับซ้อนในการแสดงทักษะด้านนี้ ทำให้ผู้รับบริการรับรู้และสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรมได้น้อยกว่าทักษะทางคลินิกด้านการสื่อสารทั่วไป สอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว และอภิสิทธิ์ เชื้อคำเพ็ง, 2560) ที่พบว่า นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการซักประวัติการเจ็บป่วยของนักศึกษาพยาบาล มีค่าคะแนนเฉลี่ยรองลงมา และการวิจัยเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา (นันทริยา โลหะไพบูลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล, 2556) ที่พบว่า นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการซักประวัติการเจ็บป่วยของนักศึกษาพยาบาล มีค่าคะแนนเฉลี่ยรองลงมา เช่นกัน

3. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อธิบายได้ว่า เนื่องจากการพิจารณาการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ เพื่อสนับสนุนหรือตัดโรคที่เหลือ เป็นบทบาทของแพทย์ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงของนักศึกษาพยาบาล ที่ทำการรักษาโรคเบื้องต้นผู้รับบริการนั้น ๆ รวมถึงการอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้รับบริการ เพื่อให้รับรู้และยินยอม ส่วนนักศึกษาได้อธิบายเสริมเพื่อสร้างความเข้าใจ ความยินยอม และลดความวิตกกังวลของผู้รับบริการ ส่งผลให้ผู้รับบริการรับรู้ต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ผลการวิจัยขัดแย้งกับการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา (ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว และอภิสิทธิ์ เชื้อคำเพ็ง, 2560) ที่พบว่า นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงมีการรับรู้ต่อทักษะการตรวจร่างกายของนักศึกษาพยาบาล มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนการรับรู้ของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกในการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล

ด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดรองลงมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ผู้บริหารระดับรองผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการ นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นได้เต็มที่ เช่น การเพิ่มหน่วยกิตหรือเพิ่มจำนวนชั่วโมงการทดลองให้มากขึ้น การส่งเสริมการจัดการเรียนที่พัฒนาทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น เช่น การสัมมนาการรักษาโรคเบื้องต้นกลุ่มอาการต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนแบบการใช้ผู้ป่วยเสมือนจริง การประเมินผลโดยใช้รูปแบบการสอบ OSCE เป็นต้น
2. แหล่งฝึก อาจารย์พี่เลี้ยงนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาที่เหมาะสมกับทักษะที่นักศึกษาต้องพัฒนาเป็นพิเศษ ได้แก่ ทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและการพยาบาล ด้านการวินิจฉัยโรคและด้านการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ/ตรวจพิเศษให้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมสร้างการรับรู้ที่ดีของผู้รับบริการ เกิดความศรัทธา น่าเชื่อถือ และความพึงพอใจต่อการรับบริการ
3. นักศึกษา นำข้อมูลจากผลการวิจัยมาวางแผนในการพัฒนาทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นด้วยตนเอง เช่น การอ่านหนังสือทบทวน การศึกษาจากสื่อออนไลน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรหาปัจจัยทำนายการรับรู้ของผู้รับบริการต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลให้ครอบคลุม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคคล 2) ปัจจัยปรับเปลี่ยน และ 3) ตัวชี้แนะการกระทำ เพื่อนำผลการวิจัยมาวางแผนและส่งเสริมการรับรู้ที่ดีของผู้รับบริการ

บรรณานุกรม

- ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ. (2556). *เทคนิคการซักประวัติเพื่อการรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้น*. สงขลา: โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์.
- ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, ทิพย์สุคนธ์ กิจรุ่งโรจน์ และพรณิ ฉันทประดับ. (2558). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การรักษาโรคเบื้องต้น กลุ่มอาการหายใจเหนื่อยหอบ ของผู้อบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น). *วารสารพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*, 25(3), หน้า 25-38.

ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว และวรวรรณ จันทวีเมือง. (2558). การใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*, 16(31), หน้า 18-27.

ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว และอภิสิทธิ์ เชื้อคำเพ็ง. (2560). การรับรู้ของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 27(ฉบับพิเศษ), หน้า 131-143.

ทิตนา แคมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

นันทริยา โลหะไพบุลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล. (2556). ผลการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น และการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงต่อทักษะทางคลินิกของนักศึกษา. *วารสารพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*, 23(3), หน้า 24-34.

นิตยา สุภาภรณ์. (2552). *รายงานวิจัย การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่*. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.

วราภรณ์ บุญเชียง และวิลาวัณย์ เตือนราชฤทธิ์ (บรรณาธิการ). (2556). *การรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้น*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทยา ศรีดามา. (2551). *การสัมภาษณ์ประวัติและตรวจร่างกาย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา. (2558). *ประมวลรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น*. สงขลา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา.

_____. (2559). *ประมวลรายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น*. สงขลา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา.

สถาบันพระบรมราชชนก. (2556). การประเมินสมรรถนะการปฏิบัติทางคลินิกโดยการใช้ *Obstructive structured clinical examination (OSCE) เล่ม 2*. นนทบุรี: ยุทธรินทร์การพิมพ์.

Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York, NY: Harper Collins.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York, NY: Harper and Row.